

המכה אליזבת

אליזבת הולמס כונתה "סטיב ג'ובס של עולם הרפואה" בזכות הטכנולוגיה המהפכנית של חברת ת'ראנוס לביצוע בדיקות דם - עד שהתברר שכמעט הכל היה תרמית > יהודה ברלב

למרות שמדובר במקרים קיצוניים וחריגים, אנו רואים לאורך ההיסטוריה, מאז תקופת האלכימיה ועד היום, מעשי תרמית שנועדו להציג צפי הכנסות כוזב, על מנת לשכנע משקיעים להשקיע את מיטב כספם בחברות ומיזמים עסקיים. דוגמאות לכך ניתן לראות בתרגילי פירמידה, אך לא רק שם

אליזבת הולמס. הגיעה ל-9 מיליארד דולר | צילום: מקס מורס

סוגיית תחזית ההכנסות מלווה את העסק מראשיתו ונסמכת על הערכות, החל ברמת ודאות אפסית וכלה בוודאות כמעט מוחלטת. עם זאת, כל עוד רמת הוודאות נסמכת על תום לב (וככל הנראה לא ניתן להימנע מהטיה מסוימת) יהיה קשה לטעון טענות על מצג כוזב למשקיעים ולנותני אשראי. טענת מצג כוזב תעלה, אם העובדות יראו, כי הנתונים נוצרו שלא בתום לב, היו מהותיים ושימשו בסיס לתחזית הכנסות שגויה.

האלכימאים

בהיסטוריה הכלכלית הרחוקה, במאה ה-12 באירופה, זכורה תקופת האלכימיה. לאלכימאים היו שני יעדים: לייצר זהב ומתכות יקרות מחומרים זולים כמו ברזל ועץ; לרקוח שיקוי לחיי הנצח (ELIXIR). האלכימאים נכשלו שוב ושוב בניסיונותיהם ורבים מהם אף נתפסו בזיוף ונוכלות. הכנסייה רדפה אותם כמכשפים, אך האצולה חיפתה עליהם, מתוך תקווה שייצרו מתכות יקרות או שיקוי חיי נצח ויגרפו הכנסות נאות.

אחת הבעיות של האלכימאים היתה, שלא מתודה מדעית מוכחת ומוסדרת, נראה לפעמים כאילו הצליחו במעשיהם, עקב סביבת עבודה לא סטרילית. לעיתים קרובות מרבצים של מתכות שונות מכילים כמויות זעירות של מתכות אחרות, בין השאר זהב או כסף. כך ייתכן היה שבכלי בו ביצע האלכימאי מאי את החימום של החומר שנבדק, נמצאו כמויות זעירות של מתכת יקרה בסיומו של תהליך כימי ארוך. אותו אלכימאי היה בטוח שהצליח במעשיו, וחשב שמה שנותר לו

רו"ח יהודה ברלב, ברלב ושות' - ביקורת חקירתית

שהיתה שלטת בזמנם, ובחיפושיהם אחרי שיטות להפקת המתכת הטהורה הם חיפשו גם לטהר את עצמם. רבים מהם הקריבו את כל רכושם וגם את חייהם בחיפושים אחר האמת, או בהשגת יעדי האלכימיה. במרוצת הזמן, עם צמיחת מדע הכימיה וההבנה שלא ניתן ליצור חומרי יסוד כימיים באופן מלאכותי בתהליכים כימיים (אלא, כפי שהתגלה מאוחר יותר, בתגובות גרעיניות או תהליכים כים רדיואקטיביים), נעלמה האלכימיה מן העולם.

צפי הכנסות כוזב

במרבית מעשי המרמה בעסקים, העבריינים מתמקדים בהצגת תחזית ההכנסות הצפויה מהשקעת הקורבנות, בדגש על רמת הסיכון הנמוכה הטמונה בהשקעתם. הצגת הכנסות צפויה מתבססת על ביצועי העבר של החברה והפוטנציאל העתידי שלה בהשאת הכנסות

לעשות הוא רק לשפר את התהליך ולהעבירו לפסי ייצור.

אלכימאים ועמיתיהם האסטרולוגים והקוסמים צברו כוח רב וחיו חיי פאר באנגליה של אותם הימים וגם מאות שנים מאוחר יותר. אבירים, אדונים ואפילו מלכים נודעו כמי שגילו עניין בניסויים אלכימיים. כך למשל, המלכה אליזבת הראשונה (בשנים 1558-1603) היתה הפטרונית של פרויקט לגילוי סם החיים, כמו גם רודולף השני, קיסר האימפריה הרומית הקדושה (בשנים 1612-1576). עם זאת, גחמותיהם של מלכים שונים הובילו לנפילה בפופולריות של האלכימיה ו"מדעים" אחרים המבוססים על מעשי קסמים. ג'יימס ראשון, שהגיע לכס המלכות האנגלי ב-1603, שנא קוסמים ואת עמיתיהם האלכימאים ואלו נאלצו לחיות חיי עוני ולהסתתר.

מן הראוי לזכור, כי האלכימאים עבדו בתוך המסגרת של התיאוריה המדעית

המטרה המוצהרת של ת'ראנוס היתה לחולל מהפכה בבדיקות מעבדה רפואיות, באמצעות שיטות חדשניות לאיסוף דם ובדיקתו ופענוח הנתונים, במטרה לשפר ולייעל את התוצאות ולהפחית את עלויות שירותי הבריאות. זאת, באמצעות ייצור מכשיר שיכול לנתח במהירות ובדייקנות דגימות דם שנאספו בנוי־טיינרים

ורוחים. בעידן הטכנולוגי של היום, לעיתים מוצגות הערכות שווי פנטסטיות לחברות הזנק, ללא היסטוריה של הכנסות או רווחים, אולם רמת הסיכון הגבוהה ידועה למשקיע. במקרים קיצוניים וחריגים במיוחד, נתוני הבסיס עליהם מסתמכים המשקיעים כוזב בים ורמות הסיכון המוצגות להם באופן כוזב נמוכות. עקב כך, החלטות ההשקעה שגויות. למרות שמדובר כאמור במקרים קיצוניים וחריגים, אנו רואים לאורך ההיסטוריה, מאז תקופת האלכימיה ועד היום, מעשי תרמית שנועדו להציג צפי הכנסות כוזב, על מנת לשכנע משקיעים להשקיע את מיטב כספם בחברות ומיזמים עסקיים. דוגמאות לכך ניתן לראות בתרגילי פירמידה, אך לא רק שם. במאה ה־18, בפרשת הים הדרומי, ממשלת בריטניה בכבודה ובעצמה לא בחלה בשימוש במצגים כוזבים של עסקאות וצפי הכנסות כדי לשכנע אלפי משקיעים להשקיע את מיטב כספם (והלוואותיהם) בחברה שהקימה, כספים שירדו לטמיון.

ת'ראנוס

ב־2003 הקימה אליזבת הולמס בת ה־19 את חברת ההזנק הרפואית Theranos (שילוב של

המילים "תרופה" – therapy – ו"דיאגנוזה", diagnosis). חזון החברה היה לחולל מהפכה בהליך הבדיקות הרפואיות באמצעות טכנור לוגיה פורצת דרך. החברה הציעה בדיקות דם פשוטות וזולות המצריכות רק כמה טיפות דם בבקורת אצבע, לאבחון מדויק של מצבו הרפואי של המטופל, כולל מחלות קשות. בהתבסס על החזון, הולמס גייסה מאות מיליוני דולרים ממשקיעים, ות'ראנוס חתמה על שותפויות עם רשתות של חנויות קמעוניות ובתי מרקחת בארה"ב.

ת'ראנוס הפכה לסנסציה ונחשבה להבטחה הגדולה של עולם הביור־טק ובמשך שנים היתה יקירת עמק הסיליקון בארה"ב. אולם, ב־2015 הבועה התפוצצה בעקבות סדרת כתבות בוול סטריט ז'ורנל. העיתון חשף, כי ת'ראנוס הסתמכה על מכונות צד שלישי עבור רבות מבדיקות הדם שלה, במקום להשתמש בטכנולוגיה שלה; ניסתה להסתיר את כשלונותיה; והעמידה בסכנה את חיי לקוחותיה, כתוצאה מכשלים בתוצאות הבדיקות.

התברר שת'ראנוס נבנתה על טענות כוזבות. בינואר 2016 הודיעו הנהלות Medi-care ו־Medicaid, שהן שירותי הבריאות הציבוריים בארה"ב, לית'ראנוס שבדי־

קות מעבדה גילו "פרקטיקות לקויות" שהיו "סכנה מיידית לבריאות ולבטיחות החולה" והטילו סנקציות על מנהלי החברה. ביוני 2016 סיימה רשת בתי המרקחת וולגרינס את השותפות עם ת'ראנוס ותבעה אותה בסך 140 מיליון דולר בגין ביטול תוצאות בדיקות דם של שנתיים.

בהמשך, רשויות הבריאות האמריקניות הגיעו להסדר עם החברה לפיו היא תסגור את מעבדותיה ותתמקד בפיתוח טכנולוגיה למכשור לבדיקת דם בלבד. בהסדר אחר, החברה החזירה 4.6 מיליון דולר למשתמשים בשרותי המעבדות שלה בשנים 2013–2016. האירוע של חברת ת'ראנוס חריג מאוד. עד כה הוגשו בארה"ב מעט מאוד כתבי אישום על הונאה נגד מנהלי מיזמים טכנור לוגיים, ורק בודדים הורשעו. המקרה של ת'ראנוס משמש תמרור אזהרה בולט לשני הצדדים. לחברות הזנק וחברות מחקר ופיתוח – להימנע ממתחת האמת על מנת להשיג מימון, עסקאות ותהילה. האירוע מדגיש את הצורך ליצור קו מפריד בין נתוני אמת לבין תחזיות אופטימיות. ולמשקיעים המחפשים עסקאות "חמות" ומתעלמים מהסימנים המתריעים, כולל בדוחות הכספיים ובעיקר בהפרשות ובאומדנים המרכי־

כי היא "ביטלה את הצורך במחטים גדולות ובקבוקוני דם רבים" ובמקום זאת היא מסתמכת על דגימות "שנלקחו ממקל אצבע זעיר או מיקרו־דגימה שנלקחה בשיטות מסורתיות". בהודעה נוספת לעיתונות, בנובמבר 2013, הצהירה החברה על שימוש ב"דגימות דם קטנות של אלפית מהגודל הנדרש בבדיקת דם טיפוסית". היא שבה והכריזה, כי היא "ביטלה את הצורך במחטים גדולות ובקבוקוני דם רבים הדרושים בדרך כלל לבדיקות לאבחוני מעבדה" וכי היא יכולה "להריץ כל הרכב של בדיקות, כולל סטים של בדיקות המשך" בבת אחת, מהר מאוד, הכל מדגימת דם קטנה אחת.

הגיוסים והמשקיעים

בשנים 2013–2015 הולמס קיבלה משכורת של 200–390 אלף דולר לשנה. במהלך אותה תקופה, היא מימשה 53.7 מיליון אופציות ויצרה לעצמה שליטה כמעט מלאה בזכויות ההצבעה בחברה. הולמס מעולם לא מכרה אף אחת ממניותיה בת'ראנוס.

הולמס הבינה שת'ראנוס תצטרך לגייס הרבה יותר כסף ממה שגויס בסבבים הראשונים, ושגויס כספים כזה ידלל את הבעלות שלה על החברה. בשנת 2014 היא שכנעה את דירקטוריון החברה ואת בעלי המניות ליצור סוג חדש ונפרד של מניות, מסוג B, ובכך לשמור על שליטה בחברה. החלטה זו פיצלה את המניות של ת'ראנוס ביחס של אחת לחמש כדי לאפשר גיוס כספים עתידי, ויצרה למניות מסוג B כוח הצבעת־על (פי 100) שיינתן רק להולמס. לבעלי המניות ניתנו ימים ספורים בלבד לשקול ולהצביע בעד החלטה זו. לאחר קבלת החלטה, הולמס החזיקה בקצת יותר ממחצית ממניות החברה שהונפקו, אך בלמעלה מ-99% מכוח ההצבעה בחברה.

ת'ראנוס השתמשה גם באתר האינטרנט שלה כדי להגביר את המודעות לטכנולוגיה שלה והציגה ננו־טיינר של טיפת דם על קצה האצבע יחד עם הסיסמה: "טיפה אחת קטנה משנה הכל". האתר גם הבטיח למבקרים ש"בפעם הראשונה", המעבדה של ת'ראנוס יכולה לבצע בדיקות "מהירות ומדויקות על דגימות קטנות כמו טיפה אחת". הולמס משכה ברעיונותיה המהפכ-

נות את שירותי הבדיקות שלה, כך ש"צרכנים יכולים כעת לערוך כל בדיקת מעבדה עם כמה טיפות דם בודדות וקבלת תוצאות זמינות תוך מספר שעות". הפרסום כלל קריאה לציבור לבצע בדיקות החל מסוף 2013 דרך מרכזי הבריאות של ת'ראנוס הממוקמים בחנויות נבחרות שלה בארה"ב.

ב־2013 החלה ת'ראנוס לפרסם את ההתקדמות הטכנולוגית שלה, כולל היתרון נות על פני בדיקות דם קונבנציונליות. לדוגמה, היא טענה שתשתית המעבדה שלה מניבה תוצאות בדיקה בפחות זמן – שעות במקום ימים, מצמצמת את הסיכון לטעויות אנוש ונותנת תוצאות בדיוק הגבוה ביותר.

לפי ת'ראנוס, גודל דגימת הדם הקטן הנדרש לבדיקה ושיטת איסוף הדם באמצעות מקל אצבע, יעילים גם לקשישים הסובלים מבריאות רגועה, אנשים שנוזקים לבדיקות דם תכופות בגלל מצבים בריאותיים כרוניים, וכל אדם שחושש ממחטים. בנוסף, בדיקות הדם שלה חוסכות משמעותית בעלויות, והיא פרסמה, כי חייבה את כל הבדיקות לפי 50% או פחות מתעריפון דמי המעבדה הקלינית של Medicare.

בהודעה לעיתונות ובראיון לול סטריט ז'ורנל בספטמבר 2013, טענה ת'ראנוס,

ביום את הנתונים הכספיים.

חברת ת'ראנוס טענה שפיתחה טכנולוגיה לבדיקות קליניות באמצעות טיפות דם זעירות, במקום בדיקות הדם המסורתיות, בהן נלקחות בדרך כלל דגימות מווריד הזרוע ונאספות למבחנות. ת'ראנוס פיתחה, לטענתה, שיטה לשאיבה של כמה טיפות בודדות של דם מנימי האצבע באמצעות אזמל ניתר־חיים זעיר, ואחסון הדגימה במכשיר שנקרא "ננו־טיינר" (nanotainer).

המטרה המוצהרת של ת'ראנוס היתה לחולל מהפכה בבדיקות מעבדה רפואיות, באמצעות שיטות חדשניות לאיסוף דם ובדיקתו ופענוח הנתונים, במטרה לשפר ולייעל את התוצאות ולהפחית את עלויות שירותי הבריאות. זאת, באמצעות ייצור מכשיר שיכול לנתח במהירות ובדייקנות דגימות דם שנאספו בננו־טיינרים.

כבר ב־2010 ת'ראנוס פעלה לשותפות עם רשת בתי המרקחת השנייה בגודלה בארה"ב, וולגרינס, המפעילה למעלה מ־9,000 בתי מרקחת, שרובם ממוקמים בפילות רחוב וצמתים מרכזיים. בספטמבר 2013 הודיעה ת'ראנוס שהיא תפעיל את "מרכזי הבריאות" שלה בסניפים מסוימים של וולגרינס. היא פרסמה בהודעה לעיתון

ת'ראנוס הפכה לסנסציה ונחשבה להבטחה הגדולה של עולם הביורטק ובמשך שנים היתה יקירת עמק הסיליקון בארה"ב. אולם, ב־2015 הבועה התפוצצה בעקבות סדרת כתבות בוול סטריט ז'ורל. העיתון חשף, כי ת'ראנוס הסתמכה על מכונות צד שלישי עבור רבות מבידיקות הדם שלה, במקום להשתמש בטכנולוגיה שלה; ניסתה להסתיר את כשלונותיה; והעמידה בסכנה את חיי לקוחותיה, כתוצאה מכשלים בתוצאות הבידיקות

ניים את תשומת לב התקשורת ובעקבותיה גם ראשי מדינות, מנהיגים עסקיים ומשפחות עשירות. היא טיילה בעולם במטריס פרטיים, הומטרה בתארי כבוד, זכתה לסיפורי שער בביטאונים מובילים ונחשבה ל"סטיב ג'ובס של עולם הרפואה".

ת'ראנוס שלחה למשקיעים ומשקיעים עים פוטנציאליים חומר רקע, שהולמס הורתה לעובדים לאסוף ולרכז, בנוסף למסמכי התאגדות והסכמים עם בעלי מניות. קלסר המשקיעים הטיפוסי כלל: מכתב נלווה שנוסח ונחתם על ידי הולמס; מצגת סקירה על החברה; דיווחים על הניסויים הקליניים שביצעה ת'ראנוס עם חברות תרופות; תחזיות פיננסיות; מאמרים ופרופילים על ת'ראנוס, כולל מאמרים מ־2013 ו־2014 בוול סטריט ז'ורנל, Wired ו־Fortune, שנכתבו לאחר ראיונות עם הולמס.

בקלסר המשקיעים גם הוצגו עבודות ת'ראנוס עם חברות תרופות מובילות (פיזר, שרינג'ר פלו וגלקסו־סמית־קליין) ודיווחים הקשורים לכאורה לניסויים הקליניים שברצו עם אותן חברות. הדוחות הציגו באופן בולט את הסימן המסחרי של חברות תרופות ידועות, כך שהצטייר הרושם כאילו הדורות נכתבו על ידי חברות אלו. עם זאת, כפי

2018, נטען, כי הולמס פעלה להונות משקיעים על מנת להניע אותם להשקיע בחברה. נטען, כי הולמס, באמצעות ת'ראנוס, רקמה תוכנית להונות את המשקיעים במתן פרטים מהותיים כוזבים להשגת כספים ורכוש, כולל במצגים והבטחות כוזבים, בהצהרות מטעות באופן מהותי ובאי גילוי עובדות ובעל־פה; בהודעות כוזבות ומטעות בכתב ובעל־פה; בחומרי שיווק המכילים הצהרות כוזבות ומטעות; בדוחות כספיים; במודלים כוזבים; ובהצהרות כוזבות ומטעות לתקשורת.

בכתב האישי נטען, בין השאר, כי למשקיעים פוטנציאליים הוצגו מצגי השווא הבאים:

< מכשור הבידיקות שפיתחה ת'ראנוס – TSPU, Edison או minilab – מסוגל לבצע את כל הבידיקות הקליניות באמצעות דגימות דם קטנות שנלקחו ממקל אצבע ומפיק תוצאות מדויקות ואמינות יותר מאלה שהניבו בשיטות קונבנציונליות – והכל במהירות גבוהה יותר מאשר בעבר. זאת, כאשר הולמס ידעה שלמכשור שפותח יש בעיות דיוק ואמינות, צבר מצומצם של בדיקות, הוא איטי יותר מכמה מכשירים מתחרים, ואינו יכול להתחרות עם מכונות קונבנציונליות גדולות יותר הפועלות בתפוקה

שידעה הולמס, רק דוח אחד בקלסר נכתב בשיטת לקוח מתחום התרופות. שני הדורות האחרים נוסחו על ידי עובדי ת'ראנוס, למרות הצגת הלוגו של חברות התרופות. המשקיעים הוטעו להאמין שחברות התרופות כתבו אישורים משלהן לטכנולוגיה של ת'ראנוס. יועצי השקעות העידו, כי דיווחים אלה סייעו לשכנע אותם להשקיע את כספם לקוחותיהם.

לטענת הולמס, הטכנולוגיה של ת'ראנוס יכלה לספק בדיקת דם מהירה, זולה ומדויקת יותר מהמעבדות הקיימות של בדיקות דם, והכל במכשיר נייד אחד שניתן להשתמש בו גם מחוץ למעבדה. עם זאת, הולמס עצמה וחברת ת'ראנוס היו מודעים לכך שהמכשיר הנייד שפיתחו יכול היה לבצע רק כתיסר בדיקות מתוך למעלה מ־200 בדיקות שפורסמו בתפריט החברה לבידיקות למטופלים. בפועל, החברה השתמשה במכשירי בדיקה של צדדים שלישיים שהיו זמינים מסחריים, על מנת לעבד את שאר הבידיקות של המטופלים.

כמה ממציגי השווא

בכתב האישי נגד הולמס, שהוגש ביולי

שתוארו לעיל, בידיעה, כי ההצהרות לאנשי התקשורת היו שקריות ומטעות. גיוסי הכספים של ת'ראנוס מסוכמים בטבלה המצורפת. כפי שניתן לראות, בשיאה הוערכה ת'ראנוס ב-9 מיליארד דולר – מה שהפך את הולמס למיליארדרית על הנייר. הוכח, כי בסך הכל הושגו במרמה ממשקיעים שונים 144,336,613 דולר.

סות בין החברה למשרד ההגנה של ארצות הברית, והטכנולוגיה של ת'ראנוס נפרסה בשדה הקרב. למען האמת, הולמס ובן-זוגה דאז, ראמש בלוואני (שהיה מנהל התפעול של החברה), ידעו שלת'ראנוס יש הכנסות מוגבלות מחוזים צבאיים והטכנולוגיה שלה לא נפרסה בשדה הקרב. < החברה אינה זקוקה לאישור מינהל

הולמס האשימה אחרים ובהם בלוואני בבעיות של ת'ראנוס. היא אמרה שאחרים פיקחו על המעבדה הקלינית של ת'ראנוס ועל השותפויות המסחריות שלה. לטענתה, המדענים הבכירים העבירו לה דיווחים חיוביים והיא חשבה שהמכשירים "תפקדו היטב". לפי עורכי דינה, הולמס לא יכלה לרמות אחרים לגבי החסרונות של הטכנולוגיה, כי היא עצמה האמינה שזה עובד

התאריך	סוגי האג"ח	הסכום שגויס במיליוני דולרים	לפי שווי
מארס 2005	סדרה A	7	27
פברואר 2006	סדרה B	9	46
נובמבר 2006	סדרה C	32	159
יולי 2010	סדרה C1	45	1,120
מרס 2013	סדרה C1	84	1,170
מרס 2015	סדרה C1	573	9,000
סך הכל		750	

בכתב האישום נגדה הועלו טענות נוספות על תוכנית להונות מטופלים, על ידי פרסומים כוזבים על יכולות המכשירים שפותחו על ידי ת'ראנוס לבדיקות אמינות וזולות על דוגמיות דם מזעריות. טענות אלה הוכחו על ידי הולמס וחבר המושבעים זיכה את הולמס מהאשמות אלה. כמו כן, חבר המושבעים לא שוכנע, כי העברות בסך 10 מיליון דולר על ידי משקיעים לת'ראנוס, שבוצעו עד סוף 2013, נעשו כתוצאה ממצגי השווא שהוצגו בפניהם ולא הרשיע את הולמס בגין סעיפים אלה של כתב האישום.

המשפט, החשבת והנאשמת

מתוך 11 סעיפי אישום, הולמס הורשעה בארבעה. בארבעה אחרים זוכתה ולגבי שלושה סעיפים חבר המושבעים לא הצליח להגיע להחלטה. המשפט נמשך שלושה חודשים. במהלכו העידו 30 עדים והולמס עצמה העידה על הדוכן להגנתה במשך שבעה ימים.

המזון והתרופות האמריקני (FDA) כדי לאשר את המכשור שפיתחה לבדיקות דם ונוהל הבדיקות, אולם הגישה בקשה ביוזמתה לאישור ה-FDA. בפועל הם ידעו, כי ה-FDA דרש מהחברה להגיש בקשה לאישור המכשור ונוהל הבדיקות כבר בסוף 2013. < בדיקות הדם שנערכו למטופלים שלה נעשו באמצעות המכשור מתוצרת ת'ראנוס. למען האמת, החברה רכשה והשתמשה במכשור אמין זמין מסחרית של צד שלישי לבדיקות אלו. < הטכנולוגיה של ת'ראנוס נבחנה ואומתה על ידי מספר חברות תרופות ומוסדות מחקר לאומיים או רב-לאומיים שאף עשו בה שימוש. זאת, כאשר הולמס ובל' וואני, ידעו שחברות התרופות ומוסדות המחקר הללו לא בדקו, השתמשו או אימתו את הטכנולוגיה של ת'ראנוס. < מאמרים שפורסמו באמצעי התקשורת, ישירות או באמצעות אתר החברה, שכללו רבות מההצהרות הכוזבות והמטעות

גבוהה, המסוגלות בו זמנית לבצע בדיקת דם ממוטופלים רבים. < ת'ראנוס היא חברה חזקה ויציבה מבחינה פיננסית, הצפויה לייצר הכנסות של למעלה מ-100 מיליון דולר ותהיה מאוזנת כבר בשנת 2014. בי-2015 צפויה החברה להניב כמיליארד דולר הכנסות. זאת, בעוד שמנהליה ידעו, כי בפועל לת'ראנוס היו רק הכנסות צנועות של כמה מאות אלפי דולרים ב-2014 וב-2015. < טכנולוגיות שנועדו לגרום למשקיעים פוטנציאליים להאמין שהמכשור שפיתחה ת'ראנוס ערך בדיקות דם. בפועל, הם ידעו שבמהלך ההדגמה על דמו של משקיע פוטנציאלי מופעל "פרוטוקול ריק" כדי לגרום למכשור להיראות כעובד, למרות שלא בדק את דמו, וזאת מבלי לתת גילוי לעובדה זו. < קיימת שותפות מתרחבת בין ת'ראנוס לוולגרינס, כך שת'ראנוס תגדיל בקרוב באופן דרמטי את מספר מרכזי הבריאות שלה בתוך חנויות וולגרינס. בפועל הם ידעו בסוף 2014, כי השקת הפעילות הקמעונאית של ת'ראנוס נתקעה בגלל מספר בעיות ולמנהלים של וולגרינס היו חששות מהביצועים של ת'ראנוס. < קיים קשר עסקי רווחי ומניב הכנ-

מנהל המוצר של החברה ביקש מעמיתו, מהנדס התוכנה, עצה כיצד להדגים את הטכנולוגיה של ת'ראנוס למשקיעים פוטנציאליים. מהנדס התוכנה המליץ לו להשתמש באפליקציית ההדגמה, שבה למכשירים של ת'ראנוס היתה הגדרה מיוחדת אם התרחשה שגיאה, שאומרת "מריץ נתונים" או "מעבד", במקום להציג את הטעות. "האפליקציה תסתיר כשלים מהלקוח", כתב מהנדס התוכנה

ההליכים התעכבו בגלל חשש מנגיף הקורונה, צינור מים שהתפוצץ, בעיות טכנולוגיות באולם בית המשפט ונסיעות מושבי-עים. המוני צופים, שרבים מהם עקבו אחר הדיונים בפודקאסטים, סרטים תיעודיים, ספרים ומאמרי חדשות, חיכו במשך שעות בניסיון לתפוס מקום בתוך האולם.

משפטה של הולמס זכה לסיקור נרחב בארה"ב ומחוצה לה, כולל אנקדוטות על חברי המושבעים. חבר המושבעים שנבחר בפתחת המשפט הורכב משבעה גברים וחמש נשים, אבל כשהמשפט התחיל ההרכב השתנה. אחד המושבעים נתפס משחק סודקו במהלך המשפט והודח. מושבע פוט-נציאלי, שהיה מפיק בתוכנית חדשות ברדיו, התנצל בגלל שעבודתו חשפה אותו לחדשות, בעוד שאחר התנצל על שראה סרט תיעודי של ת'ראנוס. מושבעת אחת פרשה ביום השני של המשפט משום שלא הצליחה לשנות את לוח הזמנים של עבודתה. מושבעת אחרת הודיעה בשבוע החמישי כי אמר-נתה הבודהיסטית לא תאפשר לה להצביע על הרשעת הולמס. כל שלושת המושבעים שהפסיקו את פעילותם במשפט היו נשים. בסוף המשפט, חבר המושבעים מנה שמונה גברים וארבע נשים.

המושבעים שמעו את העדים וצפו במאות ראיות שהציגו התובעים לתמיכה בטענת התביעה, לפיה הולמס הטעתה בידועין משקיעים ומטופלים בדרכה לתהילה ולעושר. עוד לפני תום המשפט, בינואר 2022, זכתה הולמס לסיקור של תוכניות דוקומנטריות ואף סוכם על הפקת סדרת טלוויזיה וסרט הוליוודי עליה ועל ת'ראנוס. ביום הראשון של המשפט העידה חשבת החברה. להלן קטעים מתוך עדותה.

התובע: האם המשימות שלך כללו הכנת דוחות כספיים?

החשבת: כן.

התובע: האם העברת מסמכים לגב' הולמס באופן שוטף?

החשבת: כן.

התובע: האם העברת באופן שוטף לגב' הולמס מסמכים המסכמים את מצבה הפיננסי של החברה?

החשבת: כן.

התובע: האם העברת באופן שוטף לגב' הולמס מסמכים המסכמים את מצב תזרים המזומנים של החברה?

החשבת: כן.

התובע: האם חלק מתפקידך היה לוודא שגב' הולמס היתה מודעת למצבה הפיננסי

של החברה?

החשבת: כן.

התובע: כחשבת החברה, האם ידעת על מצב המזומנים בחברה בשנת 2009?

החשבת: כן.

התובע: איך היית מגדירה את מצב המזומנים בחברה בשנת 2009?

החשבת: לחברה היו בעיות, או סוגיות של תשלום לספקים באותו זמן.

התובע: כאשר את אומרת: "לחברה היו בעיות, או סוגיות של תשלום לספקים באותו זמן", למה כוונתך?

החשבת: כוונתי שבאותו זמן, במהלך הרגיל של העסקים אנו קונים, אנו קונים אספקה, אנו קונים ציוד, אנחנו קונים, אתה יודע... או שאנו צריכים לשלם שכירות ודב-

רים דומים, ובדרך כלל יש לנו תנאי אשראי שנותן לנו הספק של 30 או 60 יום לשלם את החשבון. אבל כאשר מגיע החשבון מתישהו

במחצית הראשונה של 2009 ולפעמים אין לי... אין לנו את המזומן לשלם לכולם בזמן, כך שאני צריך לבחור למי אנו רוצים לשלם קודם.

התובע: כך שאת בחרת לאיזה ספקים ת'ראנוס תשלם בתקופה של תחילת 2009?

החשבת: נכון.

התובע: והאם מאזן הבוחן היה משהו שהחזקת במהלך הרגיל של העסקים שלך?

החשבת: כן.

התובע: האם התכוונת באמצעות גיליון אקסל זה לספק מידע מדויק לרואי החשבון על דוח ההכנסות של ת'ראנוס ל-2009, 2010 ו-2011?

החשבת: כן.

התובע: מה היו ההכנסות של ת'ראנוס ב-2009?

החשבת: זה היה 2,793,846 דולר.

התובע: והאם הכנסותיה של ת'ראנוס לשנת 2010 היו 1,401,305 דולר?

החשבת: כן.

התובע: והאם הכנסותיה של ת'ראנוס לשנת 2011 היו 518,248 דולר?

החשבת: כן.

התובע: ואם נגלול למטה בעמודה b לדוח ההכנסות יש שורה של הפסד נקי.

החשבת: כן.

התובע: ומה ההפסד הנקי?

החשבת: אלו ההכנסות לאחר הפחתת כל ההוצאות, וזה מה שהחברה בעצם הפסידה באותה שנה.

בין העדים הנוספים שהעידו היו שר הגנה לשעבר שישב במועצת המנהלים של ת'ראנוס, ומנהלת הכספים עבור המשפחה העשירה של שרת החינוך לשעבר, שהשקיעה בת'ראנוס 100 מיליון דולר. כמו כן עלו שמות של מיליארדרים בולטים שהשקיעו אף הם וכן שני מזכירי מדינה לשעבר, שישבו במועצת המנהלים שלה, אולם הם לא נקראו לדוכן.

הראיות שהוצגו למושבעים נועדו לתמוך בטענות התביעה על תפקידה של הולמס במצגים כוזבים, דוחות בעלי נתונים מזויפים, טענות כוזבות על חוזים והערכות כספיות מוגזמות על ביצועי ת'ראנוס. המושבעים אף שמעו הקלטות וצפו בסרטונים של הולמס, בהם השמיעה טענות מנופחות או מטעות על החברה. המשקיעים הבינו, כי ת'ראנוס מציעה מעטפת של טכנולוגיות שנועדו לאיסוף ושינוע דגימות דם; ולמיקום הדגימה על מחסנית מיוחדת שניתן להכניס למכשיר ייחודי של ת'ראנוס לניתוח הדגימה ולשידור התוצאות למטופל או למטפל.

עיקר המוצגים של התביעה היו תכתובות דואר אלקטרוני בין עובדי ת'ראנוס.

תקופת המתנה, והוא סירב לעשות את זה. אז אני הייתי צריך ליצור קשר עם הלקוח שלנו שנתן לנו את הצ'ק, ואני הייתי צריך ליצור קשר עם הלקוח ולבקש ממנה ליצור קשר עם הבנקאי כדי להוכיח שהם בפועל הצ'ק ייפרע כשיק תקין.

התובע: האם גב' הולמס היתה מודעת לכך שאתה עושה זאת?

החשבת: כן, היינו יחד בחדר השיבות. **התובע:** בסדר. והאם כל זה היה חלק מהמאמץ לוודא שת'ראנוס תוכל לשלם לעובדיה ולעמוד בתשלומי השכר שלה? **החשבת:** כן.

(בעיית תזרים המזומנים נפתרה בכך שהחברה קבלה הלוואה בנקאית בערבותו של בלוואני. החל מ-2010 גייסה החברה כספים ממשקיעים, כאשר באותה שנה גייסה 45 מיליון דולר).

התובע: למעלה בפינה השמאלית כתוב ת'ראנוס YE 12/31/2011 מאזן בוחן.

החשבת: כן.

התובע: ומה מייצג YE?

החשבת: סוף שנה.

התובע: ומאזן בוחן, מה זה?

החשבת: היתרה הכספית של כל חשבון של החברה והוא כולל את כל החשבונות הפיננסיים כולל הנכסים וההתחייבויות וההכנסות וההוצאות וההון העצמי.

התובע: האם היו לך דיונים עם גב' הולמס על מצב המזומנים של החברה בתחילת 2009?

החשבת: כן.

התובע: במבט-על, מה היתה המהות של אותם דיונים?

החשבת: הודעתי לה שלא נוכל לשלם לכל הספקים ובמקרה אחד גם אמרתי לה שלא נשלם, אתה יודע ... אני גם אמרתי לה שאולי נצטרך לעכב את השכר שלה כדי שנוכל בכסף זה לשלם לעוד כמה ספקים. היה גם מצב שהיינו צריכים לפנות לבנקאי לפרוע צ'ק כדי שנוכל לשלם את השכר הבא.

התובע: כשאת אומרת "היינו צריכים לפנות לבנקאי כדי שנוכל לשלם את השכר הבא", למה את מתכוונת? ספרי לנו מה קרה.

החשבת: אז, באותו זמן, כבר הגשתי את פקודת השכר לתשלום, ולכן למחרת צריך היה שיהיה לנו כסף בחשבון הבנק בשביל זה - כדי שחברת הסליקה לתשלומי השכר תמשוך את הכסף כדי לשלם לעובדים שלנו. ואז אנחנו מגלים שהבנק לא פדה את הצ'ק, מאחר והם צריכים להמתין עם הצ'ק לפרק זמן מסוים כשאינו לנו את הכסף בחשבון הבנק כדי לכסות זאת.

הודעתי את זה לאליזבת הולמס, והיינו יחד בחדר ישיבות, והתקשרנו לבנקאי וניסו לשכנע אותו לשחרר את זה הפעם בלי

לטענת הולמס, הטכנולוגיה של ת'ראנוס יכלה לספק בדיקת דם מהירה, זולה ומדויקת יותר מהמעבדות הקיימות של בדיקות דם, והכל במכשיר נייד אחד שניתן להשתמש בו גם מחוץ למעבדה. עם זאת, הולמס עצמה וחברת ת'ראנוס היו מודעים לכך שהמכשיר הנייד שפיתחו יכול היה לבצע רק כתריסר בדיקות מתוך למעלה מ־200 בדיקות שפורסמו בתפריס החברה

< הצרכנים אינם מבינים בטכנולוגיות ייחודיות, כמו בדיקות מעבדה, כדי לבחור את הטכנולוגיה המתאימה להם.

< עירוב טכנולוגיות נסתרות עם יעדים של הרפואה הציבורית מניב תופעות שליליות.

< מתן חסות על ידי גופי מחקר אינו בהכרח ערובה ליכולות טכנולוגיות.

< על המשקיעים להפריד בין השקעה במוצרים להשקעה בשירות.

< טענות שהן "בניגוד לזרם" אינן בהכרח שגויות ואל לעובדים לחשוש מלהשמיע אותן.

לבסוף, מעל לכל הקו המנחה בעמק הסיליקון כאשר יש כישלון – בין אם חברה קרסה או השקעה שאבדה – הנושא נשאר במשפחה, הרחק מהפרקליטות, הרגולטור רים והתקשורת. המשקיעים אמורים להיות מתוחכמים, אולם במקרה כמו זה של הולמס, נחשפו תמימותם וטיפשותם של המשקיעים, כמו גם של העובדים. ●

את הלוגו של חברות התרופות לדוחות, כאשר במציאות יצרנית התרופות המליצה לא להשתמש בטכנולוגיה של ת'ראנוס, אבל טענה שהיא הוסיפה את הלוגו "מכיוון שהעבודה הזו נעשתה בשיתוף עם החברות האלה" ולא ניסתה לרמות אף אחד.

עוד טענה, כי הסתירה את השימוש של ת'ראנוס במכשירים לבדיקות דם של צד שלישי כדי להגן על השינויים שבוצעו על ידי החברה, כך שחברות אחרות לא יכלו להע־תיק אותם. הולמס האשימה אחרים ובהם בלוואני בבעיות של ת'ראנוס. היא אמרה שאחרים פיקחו על המעבדה הקלינית של ת'ראנוס ועל השותפויות המסחריות שלה. לטענתה, המדענים הבכירים העבירו לה דיווחים חיוביים והיא חשבה שהמכשיר רים "תפקדו היטב". לפי עורכי דינה, הולמס לא יכלה לרמות אחרים לגבי החסרונות של הטכנולוגיה, כי היא עצמה האמינה שזה עובד.

טענות ההגנה, לסיכום, היו: הולמס פעלה בתום לב; הולמס האמינה להערכה של עובדיה על הטכנולוגיה של ת'ראנוס; המש־קיעים ידעו על הסיכון שטמון בהשקעתם; ההצהרות של הולמס לא הובנו על ידי המש־קיעים. "היא האמינה שהיא בונה טכנולוגיה שתשנה את העולם", אמר פרקליטה. בין הלקחים שאפשר להפיק מאירוע זה:

חלק מהודעות אלו הראו כיצד החברה פעלה להסתיר כשלים במכשיר שפיתחה, הסירה תוצאות חריגות מדוחות הבדיקות והסתירה דוחות של בדיקות הדם שלה.

במקרה אחד, מנהל המוצר של החברה ביקש מעמיתו, מהנדס התוכנה, עצה כיצד להדגים את הטכנולוגיה של ת'ראנוס למש־קיעים פוטנציאליים. מהנדס התוכנה המליץ לו להשתמש באפליקציית ההדגמה, שבה למכשירים של ת'ראנוס היתה הגדרה מיוחדת אם התרחשה שגיאה, שאומרת "מריץ נתונים" או "מעבד", במקום להציג את הטעות. "האפליקציה תסתיר כשלים מהל־קוח", כתב מהנדס התוכנה. "זה אף פעם לא מזיק", השיב מנהל המוצר. "בוא נלך עם הדגמה, תודה".

עורכי הדין של הולמס ניסו לפגום בעדויות של חושפי שחיתויות, תקפו משקיעים על כך שלא ערכו מחקר נוסף על ת'ראנוס ואמרו, כי הכשלונות של הולמס אינם בגדר עבירה.

הולמס עצמה אמרה, שהיא האמינה שהבדיקות של ת'ראנוס עובדות והסתמכה על המומחיות של אנשי מקצוע שניהלו את מעבדות החברה. הולמס טענה, כי תחזיותיה האופטימיות לא היו שונות מזו של חברות אחרות בעמק הסיליקון. הולמס אימתה את טענת התובעים, לפיה הוסיפה באופן אישי